

Effekter av strukturstyrning

Mellansvenska växtodlingskonferensen, 2024-01-24

AGRICULTURAL AND FOOD SCIENCE

Agricultural and Food Science (2023) 32: 139–153
<https://doi.org/10.23986/afsci.130983>

Long-term effects of liming on crop yield, plant diseases, soil structure and risk of phosphorus leaching

Åsa Olsson Nyström¹, Jens Blomquist², Lars Persson¹, Anita Gunnarsson³ and Kerstin Berglund²

¹Nordic Beet Research Foundation, Borgeby slottsväg 11, SE-237 91 Bjärred, Sweden

²Department of Soil and Environment, Swedish University of Agricultural Sciences, Uppsala, Sweden

³Rural Economy and Agricultural Society in Scania, Kristianstad, Sweden

e-mail: asa@agriscience.se

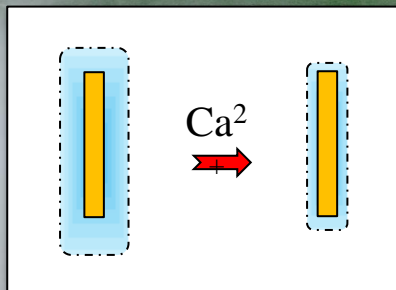

Strukturkalkning motiveras av P-förluster

EUs Ramvattendirektiv (WFD)

Bakgrund och teori

1. Katjonbyte – Ca^{2+} tar plats på lerkolloider
2. Murbrukets bildning ("carbonation") – $\text{Ca}(\text{OH})_2 + \text{CO}_2 \rightarrow \text{CaCO}_3 + \text{H}_2\text{O}$
3. Puzzolanreaktioner ("cementation") – $\text{pH} > 10-12$

1. Strukturalkning ökade aggregatstabiliteten

2. Strukturalkning minskade risk för partikulära P-förluster (PP)

$\Sigma:1 - 4$

3. Jordar reagerade olika starkt – sign. samspel jord*kalk

4. Kalkstensmjöl gav ungefär samma effekt som strukturalk

13 fältförsök i Skåne – lerhalt 21 % (15-28 %), pH 7,3 (6,6-8,0)
NBR-organiserade, försök utlagda 2013–2015
Tre olika SLF-finansierade projekt över två växtföljder

1. Obehandlad
2. Kalkstensmjöl – *Nordkalk Plus*
3. Strukturkalk – *Nordkalk Aktiv/Fostop Struktur*

Aggregat från bearbetat översta skikt

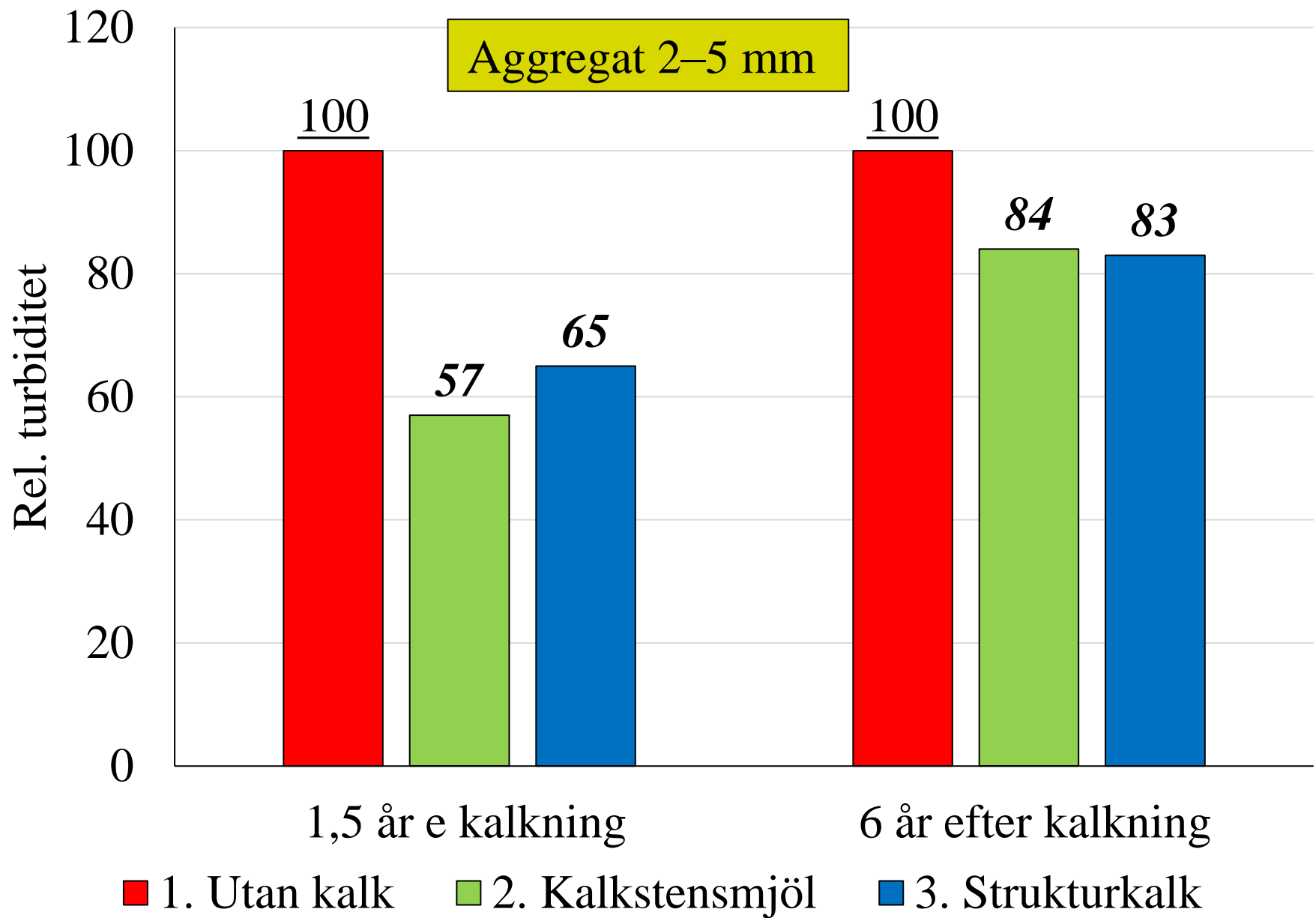

2–5 mm

Regnsimulator –
turbiditet

Lysimeter, obearbetad matjord 0–15 cm

Regnsimulator – turbiditet

Rel. turbiditet

120
100
80
60
40
20
0

Lysimetrar 0–15 cm

100

78

77

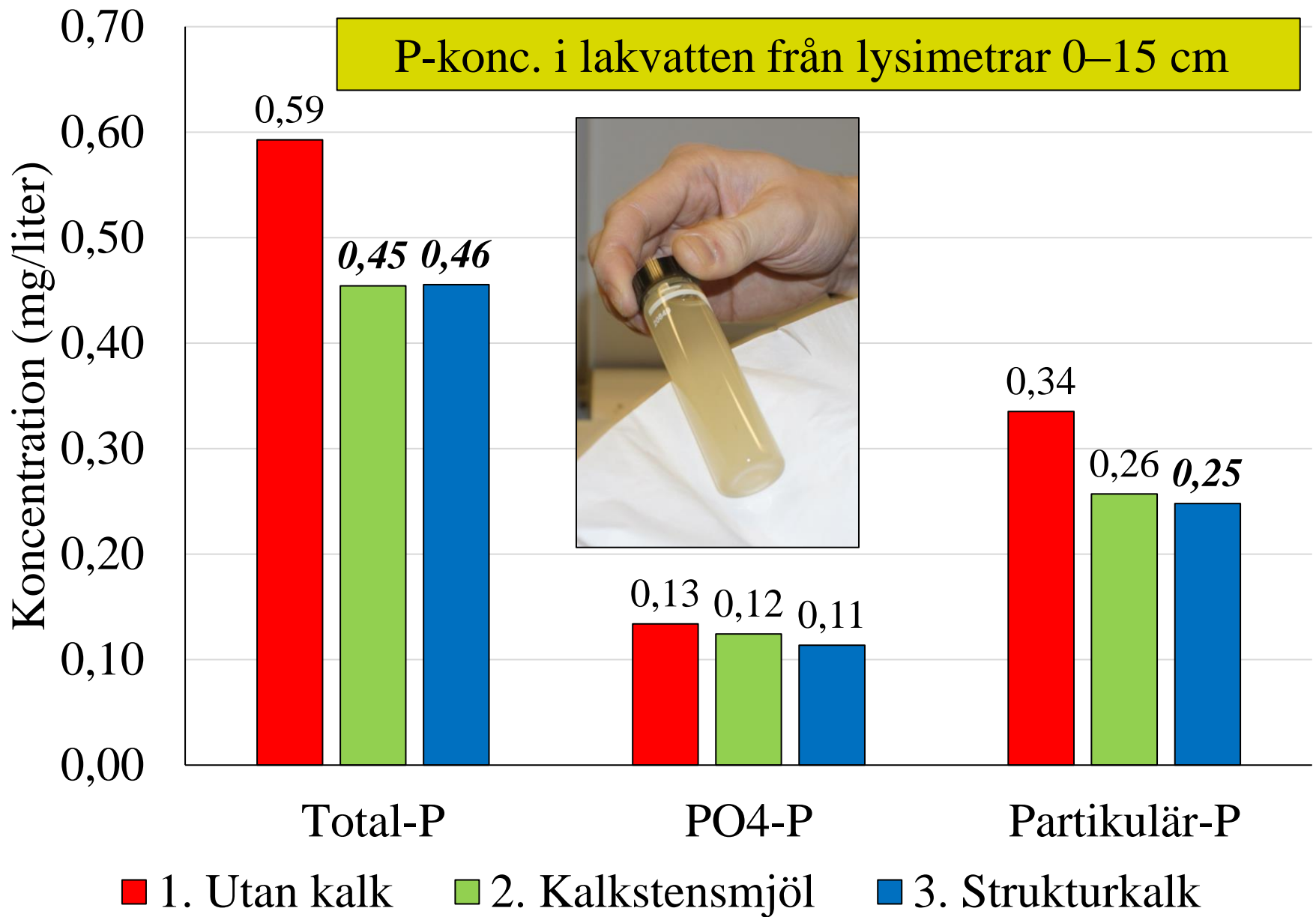
7 år efter kalkning

■ 1. Utan kalk

■ 2. Kalkstensmjöl

■ 3. Strukturkalk

P-konc. i lakvatten från lysimetrar 0–15 cm

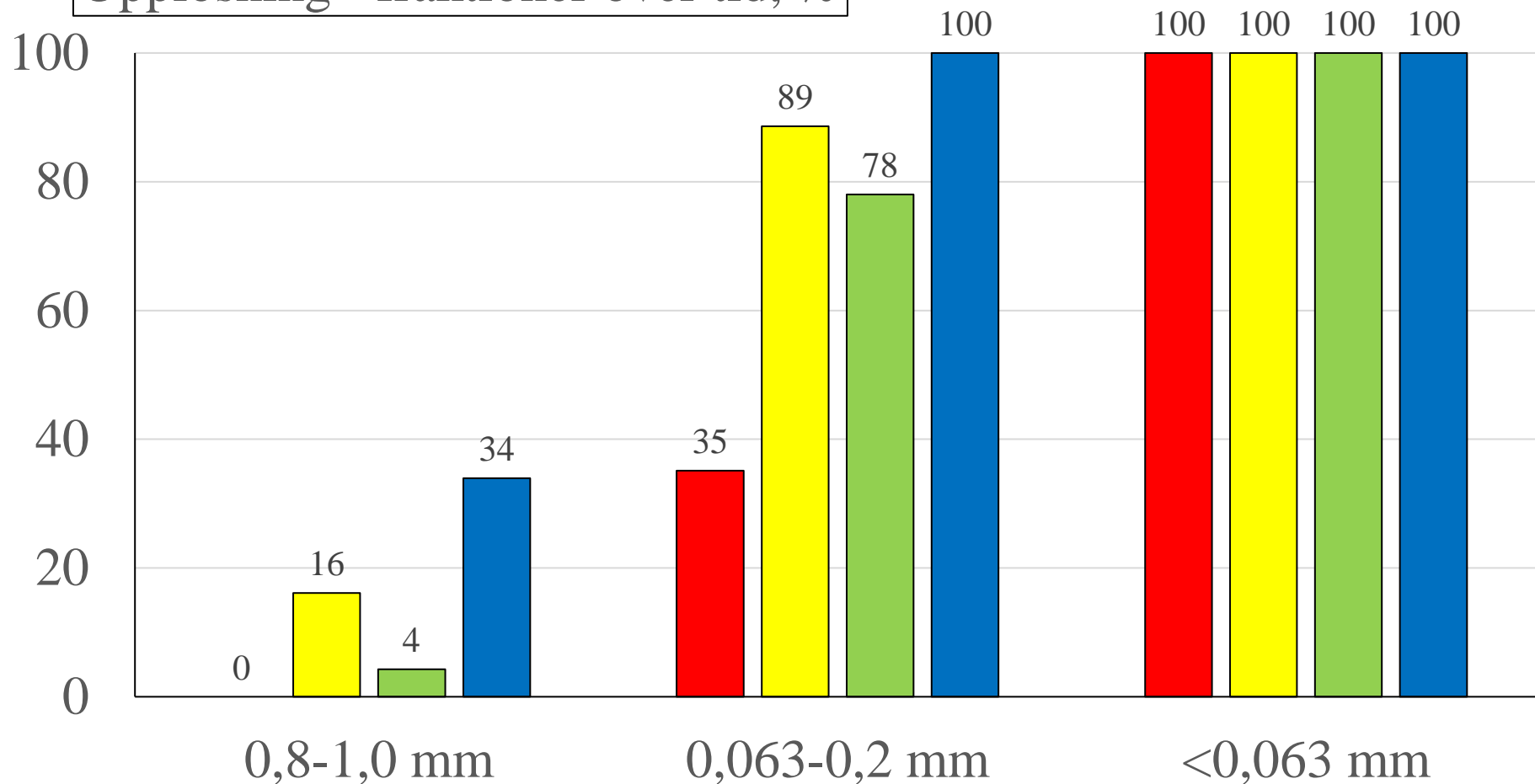
Σ : kalkstensmjöl $\approx$ strukturkalk

Partikelstorlek och hårdhet skiljde mellan produkter:

- kalkstensmjöl: 0–0,2 mm, Ignaberga, $\approx$ 70 milj år
- strukturkalk: 0–0,5 mm, Köping (Gotland), $\approx$ 450 milj år

Upplösning - fraktioner över tid, %

■ Glanshammar dolomit 1 v.

■ Glanshammar dolomit 24 v.

■ Storugns kalcit, 1 v.

■ Storugns kalcit, 24 v.

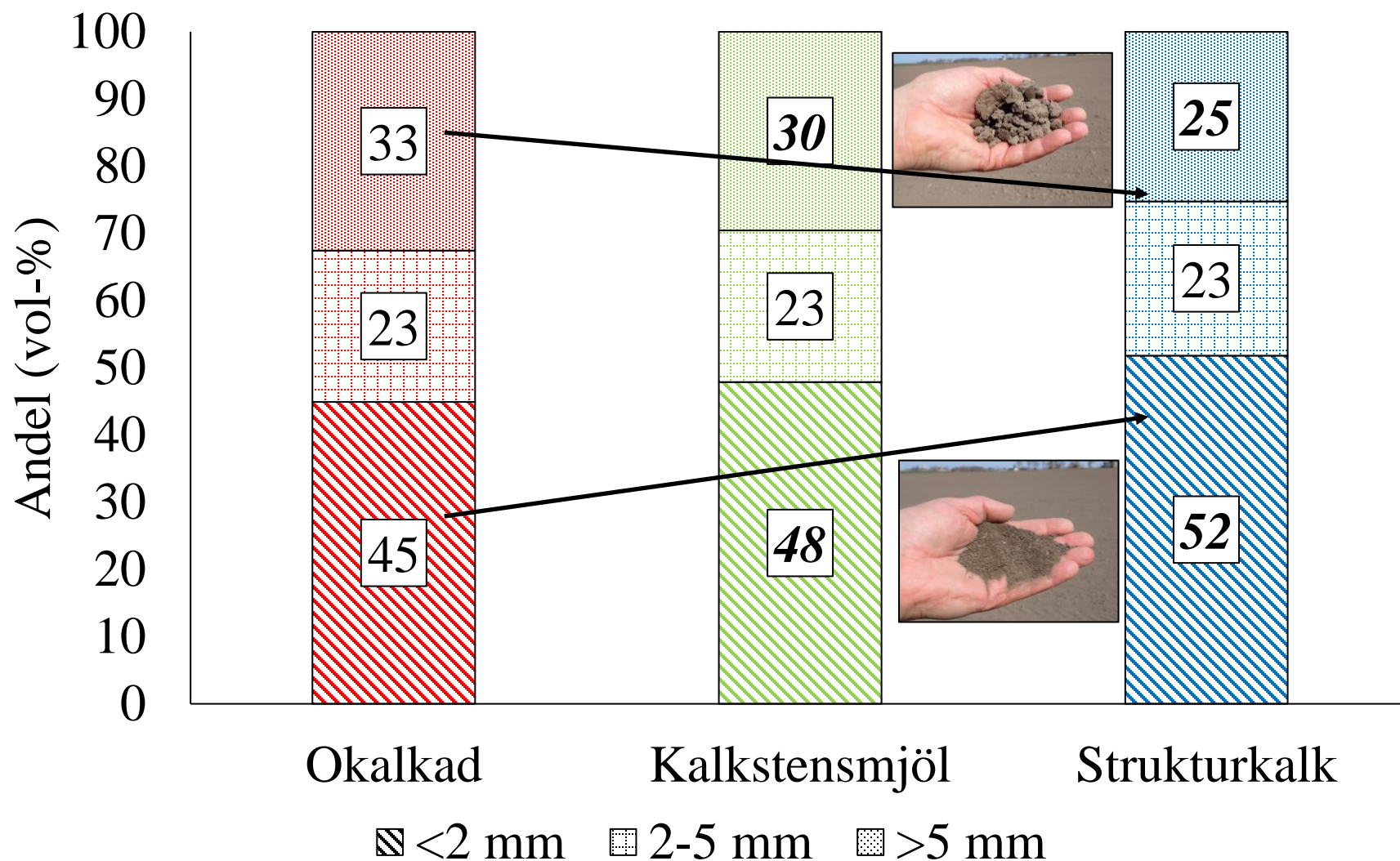

Finare såbruk med kalk, SLF-försök 2018–2021

Aggregatstorleksfördelning i såbädd

Finare såbruk med kalk, SLF-försök 2018–2021

Strukturkalk minskade dragkraftsbehovet

Kalkriktning

- 7%

Tack till:

- Försöksvärdar & kalkspridningsentreprenörer
- Kerstin Berglund, SLU
- Jan-Eric Englund & Sven-Erik Svensson, SLU
- Fredrik Hansson & Ingvar Larsson, HS Skåne
- Åsa Olsson & Lars Persson, Agri Science Sweden
- Anita Gunnarsson, HS Skåne
- Elisabeth Erichsen, Nordkalk
- Lars Wadmark, MEWAB
- Petter Ström, HS Västmanland
- Alexia von Ehrenheim, HS Västmanland
- Sven-Åke Rydell m.fl., HS Östergötland
- Nordic Beet Research, NBR
- Länsstyrelser från Skåne till Dalarna (LOVA)
- Stiftelsen Lantbruksforskning, SLF
- Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien, KSLA
- Statens Jordbruksverk, SJV
- Väderstad AB

m fl

